

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 300 K, na $\frac{1}{2}$ strani 200 K, na $\frac{1}{3}$ strani 100 K, na $\frac{1}{4}$ strani 50 K in na $\frac{1}{16}$ strani 25 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1919. Letnik XXXVI.

Obseg: Agrarna reforma, odnosno pravzaprav nova agrarna ustava naše države. — Ustroj vimena. — Mlekarskim zadrugam. — Zatiranje plevla. — Kako se pripravlja peroxidova škropilna zmes za trte. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti. — Kmetijske novice. — **Konjerejec:** Prisilno rezanje žrebcev. — Ravnanje s plemenskimi kobilami. — Uvrstitev SHS državnih žrebcev. — Žrebeta na pašo! — Uradne vesti. — **Inserati:** Družbene vesti.

Agrarna reforma, odnosno pravzaprav nova agrarna ustava naše države.

O agrarni reformi se veliko piše in še več govori, dasi velika večina, ki se s tem predmetom peča, niti natančno ali sploh ne ve, kaj je pravzaprav agrarna reforma.

V tem mojem spisu naj nihče ne išče kakih predlogov ali nasvetov kako naj se zvrši agrarna reforma, ampak podati in pojasniti hočem tiste znanstvene pojme agrarne reforme, ki jih mora vsakdo poznati, ki se hoče z njo pečati. Gre se torej v tem spisu le za teorijo agrarne reforme, saj njene prakse nihče danes živečih državnikov in drugih veščakov iz lastne izkušnje ne more poznati, ker se pri nas že davno ni več vršila nikaka nova agrarna reforma. Vse ono, kar se je v zadnjih desetletjih v socialni politiki z ozirom na kmetijstvo delalo, ni bila agrarna reforma, ampak agrarna politika, na podlagi obstoječih pravic, ki so jih imeli državljani.

V zadnjem stoletju smo doživeli pri nas dve novi agrarni reformi, in sicer eno pod cesarjem Jožefom, ki je uveljavil odpravo suženjskega tlačanstva kmeta in drugo kot posledico revolucije l. 1848., ki je rešila kmeta iz tlačanskega podložništva in mu je šele dala ono svobodo, ki so jo takrat imeli že vsi drugi stanovi. Te dve agrarni reformi, ki sta se zvršili na podlagi posebnih cesarskih patentov, oziroma zakonov, s katerimi so se obstoječe pravice državljanov proti volji nekaternikov izpremenile, so potrebovale za svojo podlago posebni državno-pravni čin, ki je omogočil

uveljaviti pravice, ki so stale v nasprotju z obstoječimi zakoni. Ta državnopravni čin je vseboval ona pravila, po katerih se je imela agrarna reforma izvršiti, zato so bili takratni tozadevni cesarski patenti in novi državni zakoni »nova uveljavljena agrarna ustava«, ki se je znatno razlikovala od prej obstoječe. Imenovani dve agrarni ustavi pa sta bili laže izvedljive nego sedaj nameravana, ki bo bržkone zelo globoko posegala v naše socialne razmere in odnose, zato je zahtevati previdnost in temeljitost pri sestavi nove agrarne ustave, kajti razmere v naši novi kraljevini SHS so tako različne, da se brez vsestransko temeljitega dela ne da kaj res dobrega ustvariti.

Agrarna reforma ima namen v prid kmetijstva in posredno v prid države ustvariti ugodni položaj kmetijskega proizvodjanja vobče. Tega namena se pa ne da doseči samo z dobro agrarno politiko, ki je del socialne, odnosno narodno-gospodarske politike, dokler so dejanski veljavne lastninske in užitne pravice do zemlje take, kakršne nam dandanes več ne ugajajo vsled izpremenjenih političnih in socialnih razmer. Zato je najprej te pravice tako urediti, da se ustvarijo ugodni predpogoji dobrem udejstvovanju agrarne politike.

Agrarna reforma vsebuje ureditev lastninskih in užitnih pravic do zemlje z ozirom na kmetijsko proizvodjanje (kmetijstvo v širšem pomenu). Agrarna reforma torej ne prizadene drugega praproizvodjanja, t. j. n. pr. rudarstva. Ta ureditev pa more le z oblastveno silo proti volji posameznikov izpremeniti njih lastninske in užitne pravice do zemlje v prid kmetijstva, odnosno pri nas zlasti v prid kmetskega stanu, ki mu je v prvi

vrsti namenjen. Taka izprememba zahteva svoj posebni državni čin, t. j. državno-pravno upostavitev nove agrarne ustave na podlagi posebnega zakona, ki razveljavlja gotove pravice posameznih državljanov, ki so jim sicer sedaj v drugih zakonih dane.

Agrarna reforma tedaj ne more in ne sme biti ničesar drugega, nego državno-pravna upostavitev nove agrarne ustave. Novi agrarni ustavi sledeči uspešni razvoj kmetijskega proizvodjanja je odvisen šele potem od dobre državne agrarne politike, ki jo je dolžna država delati. Agrarna reforma torej ni predmet agrarne politike, ampak je čin samzase.

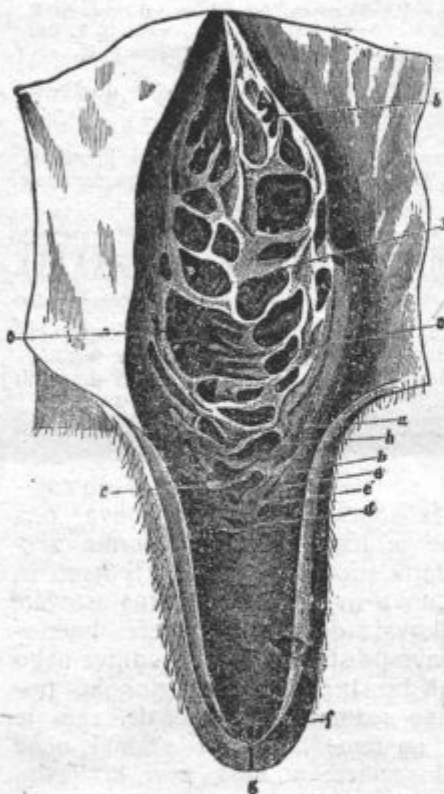
Agrarna politika je veda, ki uči organizirano človeško družbo (državo, deželo, občino) smoteno delovati v prid kmetijskemu proizvodjanju, odnosno v prid kmetiskemu stanu.

kmetiskega stanu na podlagi nove agrarne ustave, ni več predmet agrarne reforme, ampak je predmet njej sledeče agrarne politike, torej zakonodajnih činov in naredeb, ki šele sledijo za upostavitvijo agrarne ustave.

Če naj se pride do znanstvenega spoznavanja v socialni politiki, tedaj tudi v agrarnem vprašanju, ki mu je temelj nova agrarna ustava, ki vsebuje pravo in čisto agrarno reformo, je najprej rešiti one naloge znanstvenega raziskavanja narodnega gospodarstva glede kmetijskega proizvodjanja in kmetijskih lastninskih ter užitnih pravic posameznikov do zemlje, ki jih je socialna veda kot potrebne dognala.

Te naloge, ki jih je najprej kot pripravljalna dela za dobro agrarno reformo izvršiti, so naslednje:

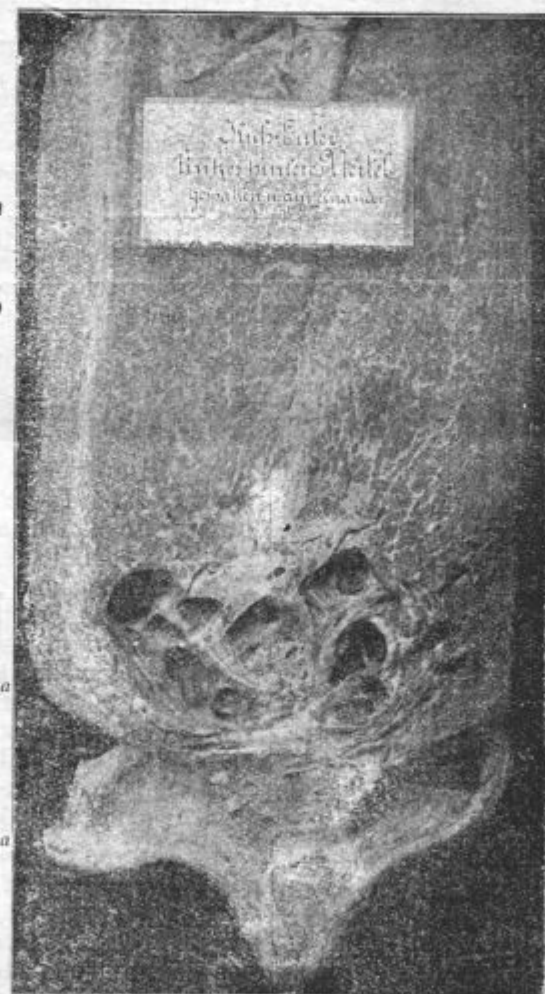
1. Natančno proučevanje in določevanje dejansko obstoječih kmetijskih razmer.

Podoba 20.

Mlečno zbirališče in odvodnica mlečne žleze. ($\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ nar. velikosti.)

a začetek seska; b gorenji konec mlečnega zbirališča; c spodnji konec istega; d izbuhnjena seskova tuljava; e zatvorna mišica na koncu seskove tuljave; f spodnji konec tuljave; g—g mali, o—o veliki železni hodniki.

Seskova tuljava.

a—a zbirališče;

b koža.

Podoba 19.

Podoba 21.

Mlečni hodnik in njega razcepitve.

2. Začrtanje tistega narodno-gospodarskega položaja, ki se ga želi doseči v prid kmetijstva in v prid države, torej upostavitev nekakega narodno-gospodarskega in socialno-političnega ideala.

3. Primerjanje in proučevanje pravega sklada dejansko obstoječih kmetijskih razmer s tistim idealom, ki se ga želi doseči z agrarno reformo, oziroma pozneje z agrarno poliko.

4. Raziskavanje zakaj ni vselej najti tega pravega sklada.

5. Določitev vsega onega glede svoje smeri in mere, kar utegne pri izvrševanju agrarne reforme delati zapreke in dovajati k nevšečnim neprilikam.

Šele na podlagi teh znanstvenih raziskavanj se more upostaviti dobra agrarna reforma, oziroma agrarna ustava in se morejo pozneje kake določene agrarno-politične odredbe za minulo ali za bodočnost glede njih smotrenosti presojati, t. j. se da dognati njih spo-

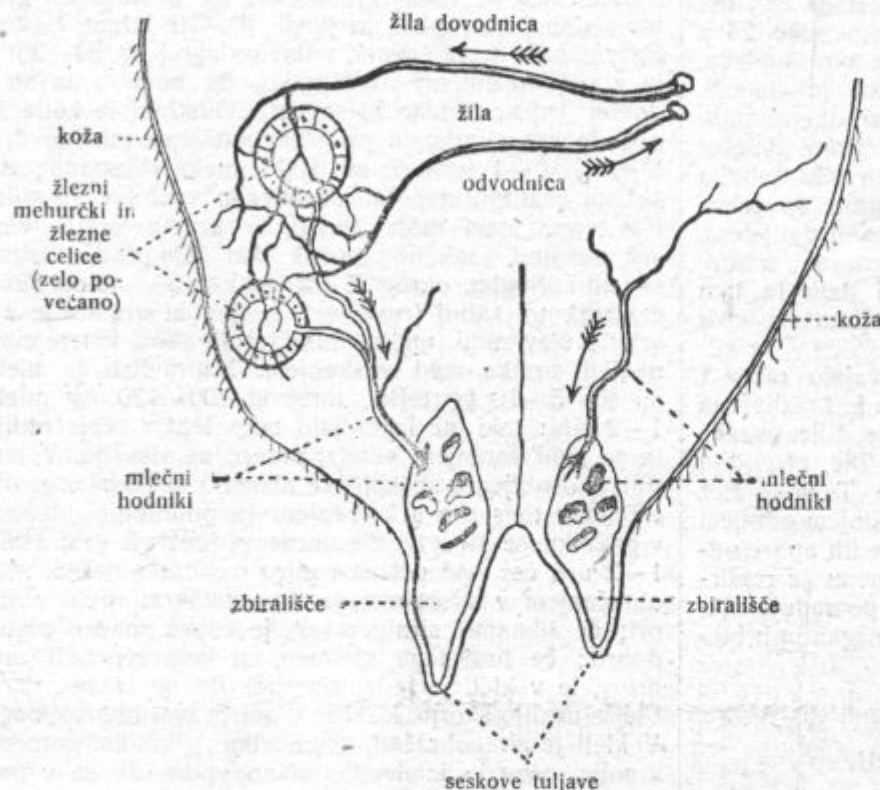
Zvršilne naredbe k agrarni ustavi, njena podrobna izpeljava in njeno poznejše izpopolnjevanje z ozirom na neprestani narodno-gospodarski in socialni razvoj, pa že segajo v čine državne agrarne politike. Agrarna politika zato ne more in ne sme biti nekaj trajno neizpremenljivega za nedogledni čas, ampak se mora vedno prav prilagodovati vsakokratnim gospodarskim in socialnim razmeram, dočim je upostavitev nove agrarne ustave nekaj trajnega za nedogledno dobo, to je za uvekaj rodov. Trajna ohranitev dobro uspeševajočega

sobnost, če se z njimi dajo približati dejansko obstoječe razmere tistemu idealnemu položaju, ki se name-rava doseči.

Gustav Pirc.

Ustroj vimena.

Kdor hoče umno molsti in primerno ravnati z vimenom, mora poznati tudi njega ustroj in način,

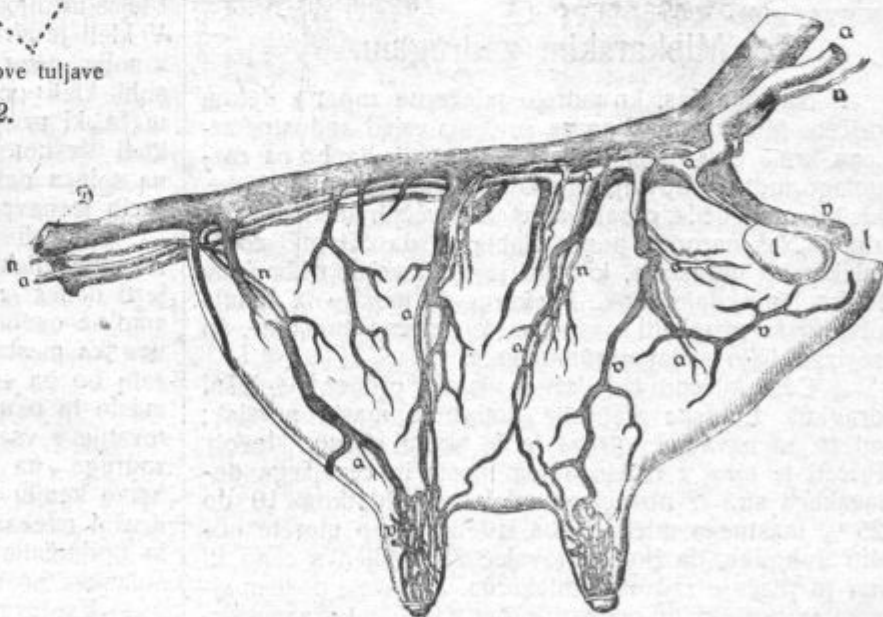

Podoba 22.

Podoba 23.

Kosmič žleze z mlečno odvodnico (e).

Podoba 24

Preskrba vimena s krvjo in z živci. — B trebušna kožna odvodnica ali mlečna žila; a odprtina seska; a žile dovodnice; v odvodnice; n živčevje; l mezgovne žleze.

kako se v njem mleko tvori. Vsled tega je potrebno, da najprej proučimo, kako je vime ustvarjeno.

Vime spada k žlezam, t. j. k tistim delom živalskega telesa, ki imajo lastnost in nalogo izločevati posebne snovi. Ker vime izločuje mleko, imenujemo ga tudi mlečno žlezo. Vime leži v zadnjem trebušnem

delu in v dimljah ter sestoji iz dveh stranskih polovic, ki so medsebojno ločene s kožno steno, združene pa z vrhno kožo, ki jo obkrožuje. Vsaka polovica vimena obstoji zopet iz dveh četrtink, katerih meja je označena s plitko brazdo. Na zadnjih četrtinkah vimena se nahajajo še mali dostavki teh žlez, takozvano dimljevo vime z gluhimi seski.

Vsaka četrtinka vimena obstoji iz dveh delov, iz skupine žlez in iz seska. Skupina žlez je okrogla ali stožčasta ter prožna. Seski so mehki stožčasti podaljški žleznatega dela, ki merijo 6—7 cm v dolžini, le spodnji del okoli seskove odprtine je malo trši. Vsak sesek tvori s svojo žlezo vred ločen del tudi v notranjosti.

Med žleznim delom in seskom vsake četrtinke vimena se nahaja v notranjosti mlečno zbirališče (gl. pod 19. in 20. a, b), v katero vodijo iz vsake žleze posebne žilice, po katerih se pretaka mleko. V naravi izgleda to, kakor da se stekajo iz vsakega okoliša mali potočki mleka, ki napolnjujejo zbirališče, iz katerega vodi seskova tuljava to tekočino na dan. (Glej podobo 19. in 20. g.)

Seski zapirajo prostovoljni odtok mleka, ker so njene tuljave obdane z mišicami, ki jih navadno stisnejo. Če pa pri molži raztegemo te mišice, se tuljava razširi, potem prihaja mleko iz seska. Če pa porinemo vanj na obeh koncih odprto cevko, teče mleko samo

iz vimena, ne da bi bilo treba rabiti rok ali molznih strojev.

Mleko se v žlezem delu tvori v malih jamicah ali mehurčkih, ki so v notranjosti obdani s posebnimi celicami. Ti mehurčki (gl. podobo 21. in 22) so ob začetku odvodnih žilic združeni v grozdastih skupinah

(gl. pod. 21.). Vsled takega razporeda žleznihi mehurčkov, ki pravzaprav sestavljajo žlezno tkanino v vimenu, imenujemo vime tudi grozdasto žlezo. Med žleznimi mehurčki se nahaja vezna tkanina, ki združuje žlezne mehurčke v žlezne skupinice (gl. podobo 23.), ki jih pri otipavanju vimena občutimo kakor mala, enakomerna zrna. Odvodno seskovo tuljavo obdajajo mišice, ki imajo nalog zapirati to odprtino in preprečevati, da mleko samoodsebe ne izteka.

V vimenu so močno razvite krvne žilice. En del (dovodnice) dovaja kri in stem hranila (gl. sliko 24. a in 22.), ki jih potrebuje žlezna tkanina za tvorbo mleka, drugi (odvodnice) odvaja porabljeno kri iz vimena, (glej podobo 24. v in 22.). Že izčrpana kri iz prednjih četrtink vimena se izliva in odteka po takozvani „mlečni žili“ (glej pod. 24.), ki vodi na spodnjem delu trebuha v obliki vijugaste žile proti prednji strani do takozvane mlečne skledice, kjer vstopi v notranji del telesa. Iz zadnjih četrtink se odteka kri po takozvani sramni žili, ki vodi med bedri proti zadnjemu delu in tam sestavlja debelejšo omrežje, ki ga opazimo na koži povimlja ali mlečišča.

V vimenu porabljene snovi se odvajajo razen z žilami odvodnicami tudi potom mezge, to je brezbarvna tekočina, po mezgovih žilicah. Te vrste žilice vsake polovice vimena se združijo v debelejšo žilo, ki vodijo v mezgove žleze vimena (glej pod. 24. e). Te vrste žlez so velike ploščnate tvorbe, ki leže ob zadnjem gornjem robu obeh zadnjih četrtink vimena in se jih opazi odzunaj te tedaj, če je vime bolno. V vimenu je razširjeno tudi živčevje (glej pod. 24. n), ki posreduje njegovo občutljivost in vodi občutke iz možgan in hrbteničnega mozga v vime in narobe.

Mlekarskim zadrugam.

Nastopa čas, ko morejo mlekarnе zopet z delom pričeti. Mlečna množina se pričinja vsled zadostne zelene krme dvigati in do jeseni je upati, da bo na razpolago tudi že dovolj otrobov in druge krepilne krme, ki bo omogočila obratovanje vsaj večjih mlekarn čez zimo. Naš narodni ponos zahteva, da oživimo zopet mlekarsko industrijo, ki nam je pred vojno dobavljala toliko lepih dohodkov. Mlekarnе se morajo iz spanja obuditi in pritegniti nase vse te mlečne množine, ki se izgubljajo sedaj neznano kam.

Cena mlečnih izdelkov je visoka, primerna splošni draginji. Ljudska prehrana potrebuje masla in sira; mleka za navadne potrebe je že skoraj povsod dovolj. Pričeti je torej z izdelovanjem masla in cenejšega delavskega sira iz posnetega mleka s pridatkom 10 do 25 % mastnega mleka: oba izdelka vkup moreta nuditi dohodek, da bo kmetovalec zadovoljen s ceno, ki mu jo plačuje zadružna mlekarna. Zarjavele posnemalnice je osnažiti in pognati zopet v tek: tako zanemarenih bo malo, da bi ne mogli več dobro posnemati omejeno množino mleka, ki nam jo je 4 1/2 letna vojna pustila. Mlekarski stroji za gretje mleka bodo še vsi lahko služili, ker so večinoma bakreni; če se jih zaradi majhne mlečne množine ne izplača uporabljati, grejemo mleko bolj primitivno, v drugačnih posodah, nad odprtim ognjem ali na štedilnikih. Pločevinasta mlečna posoda je bržkone največ trpela in je bo veliko že neporabne: pomagajmo si z leseno, ki je deloma boljša od pločevinaste in jo imamo kmalu pri roki, ker nam vsaj lesa ne manjka. Gretje mleka za sir je v štirioglatih

lesenih, takozvanihi amerikanskihi banjah prav lahko izvršiti: doliva se tolikokrat in toliko ne prevročega mleka ali vrele siratke (ali spušča počasi para v mleko in siratko), da dosežemo toplotno stopinjo, pri kateri se zasiri mleko ali do katere je dogreti sirni drobljenec.

Maslo izdelovati ni težko in tega noben mlekarn ni pozabil. Cenejši sir je izdelovati takole: Posnetemu mleku pridaj na 100 litrov 10 do 25 litrov mastnega mleka in zasiri s siriščem pri 30—32 °C v 1/2—3/4 uri. Razreži strd in zdrobi jo počasi na fižolovo ali grahovo debelost, nakar jo pusti 10—20 minut vsedati. Poženi nato drobljenec v vrtinec, dogrej na 34—36 °C in v pol do eni uri osuši tako, da bodo zrna sicer dovolj trdna, vendar še sočnata. Odstrani iz kotla ali posode vso siratko in primešaj ostalemu suhemu drobljencu 1/2—1 kg soli, na 100 l mleka računano; čim se sol raztopi, napolni drobljenec v oblike (tvorila). Kot tvorilo nam more služiti, če pravihi sirnihi tvoril več nimamo, vsak ne prevelik škaf (Gonda ali tilsitski sir) ali štirioglat, okrog 25 cm visok in 30—40 cm širok, četverokotni zaboj (ruski sir) le dno in stranice je navrtati s številnimi, malimi luknjicami, skozi katere more uhajati siratka med stiskanjem. Napravljati je hlebe ali sire 5—10 kg težke, torej iz 100—120 kg mleka 1—2 sira: taki ne izgubljajo tako lahko svoje oblike in se med zorenjem vendar preveč ne izsušijo. V tvorilih je drobljenec stiskati; če nimamo stiskalnic, ga obtežimo v to svrhu s kamenjem in podobnim utežem; v pričetku se sir v tvorilu obrne in prezrači vsaj vsako 1—2 uri; čez noč ostane v miru, vendar obtežen. Med obračanjem v stiskalnici je sir vsakokrat zaviti v suh prt; če nimamo sirnihi prtov, je vsako snažno platno dobro; če tudi tega nimamo, se odpravi tudi brez prtov, le v kleti je tedaj sire položiti na slamo, da si boljše utrdijo skorjo, ki si jo v golem tvorilu niso mogli. V kleti je sire obračati, v pričetku nekoliko potresati s soljo, pozneje izmivati s slano vodo, da se v presuhi kleti preveč ne izsušijo in da se na njih tvori maža, ki prispeva k boljšemu okusu; če bi v prevlažni kleti sir hotel gniti, izmenjamo večkrat in presušimo na solncu deske ali slamo, na katerih leži. V 2—3 mesecih je navadno zrel za prodajo.

Sloveli smo pred vojno kot dežela s posebno razvitim mlekarstvom in je sramota za nas, da moramo jesti danes le sir iz Slavonije ali iz Hrvatske. Pečali smo se osobito z odpošiljanjem svežega mleka v obmorska mesta: to nam v bodočnosti morebiti odpade, zato bo pa še dolgo let vladala draginja za fino presno maslo in okusen sir, kar bo omogočalo redno obratovanje v vseh predvojnihi zadružnihi mlekarnah. Torej zadruge na delo! pričnimo z malim, da postanemo kmalu zopet veliki. Na željo sem vsakteri zadružni mlekarni na razpolaganje z nasveti, s predavanji in praktičnim poukom mlekarnjev ali mlekarnic, kjer izšolanega osebjia ni na razpolago.

Vse predvojne mlekarnje pa prosim, da mi sporočijo svoje naslove in pa mnenje, če mislijo ostati stroki še nadalje zvesti. Hotel bi ugotoviti s kolikim številom mlekarskihi večšakov morem razpolagati za slučaj potrebe doma ali drugod v kraljevini.

Anton Pevc,
drž. mlek. inštruktor za Slovenijo.

Zatiranje plevla.

Da zvišamo dohodek njiv, še bolj pa, da izboljšamo kakovost žitnega pridelka, moramo poleg teme-

ljitega obdelovanja gledati tudi na to, da naša polja kolikor mogoče očistimo plevla.

Plevel odjeda pitomim rastlinam hrano in vlago, ter služi kot prenositelj rastlinskih bolezni n. pr. rje. Prvi pogoj za uspešen boj proti plevelu je uporaba čistega in dobrega semena. Kmetovalec je navadno sam tisti sovražnik, ki seje „ljuliko“ med svoje žito. Zato, da bomo rabili le čisto in dobro seme, bo treba tudi medsebojnega sodelovanja, treba si bo v kmetijskih podružnicah ali gospodarskih zadrugah skupno nabaviti strojev, ki čistijo žito od plevelnega semena.

Plevel daje seme v mnogo večji množini nego pitome rastline in ta semena so tudi mnogo trdnjša ter ostanejo v zemlji leta in leta kaljiva. Zato moramo predvsem zabraniti, da plevel ne dozori; če pa je vendarle dozorel, tedaj je delati na to, da čimprej zopet vzklije, ker tako mlade rastline lažje uničujemo. V to svrhu je treba strnišča takoj podoravati, tudi, če ne sejemo strniščnih rastlin. Strnišča na rahli zemlji je plitvo, na težki pa globokeje podoravati. Plevelna semena v zemlji kmalu vzklijejo in mlada zelišča so potem prepuščena brani in plugu na milost in nemilost. Mlade plevelne rastline zatiramo predvsem z okopavanjem in branjem. Brana je motika za žitna polja. Z okopavanjem le deloma izkopljemo plevel s koreninami vred, deloma ga pa porežemo. Da izkopanih rastlin ne pritlačimo zopet k zemlji, vsled česar bi te dobile podplago in vlago za zopetno rast, je dobro, ako ne okopavamo v tisti vrsti, v kateri stojimo, ampak v sosednji, in tako ne stopamo po že okopani zemlji. Tako ostanejo korenine na vrhu na zrahljani zemlji in se prej ali slej posuše.

Mnogo težje je enotno zatiranje plevla, ki se širi potom podzemeljskih izrastkov korenin, t. j. zlasti pirnice in osata. Pirnico oslabimo s temeljitim obdelovanjem v času, ko leži zemlja prazna. Na podoranem strnišču ozelenelo pernico iztrgamo z brano, pustimo, da se na njivi posuši in jo potem sežgemo. Ko se zopet pokaže, to delo ponavljamo. Osat pa uspešno uničujemo samo z doslednim ruvanjem; kajti vsled neprestanega ruvanja in trganja korenika končno le oslabi. Obenem je osatova zel prav dobra in zdrava zelena krma, zato že zaradi tega ni opuščati pletve.

Proti plevelu, zlasti repici, celo uporabljajo v severnih državah škropljenje z 15—20 % raztopino zelene galice. Z ozirom na to, da čakajo kmeta še mnogo važnejši izdatki, pač tega sredstva ne bomo veliko rabili.

Tudi umetna gnojila kot kajnit in apneni dušik utegnejo škodovati plevelu. Predvsem bi jih lahko rabili na travnikih, na mestih, kjer prevladuje plevel in škodljive zeli.

Na bolj mokrih legah, zlasti na travnikih pa pomaga proti nekaterim vrstam plevla kot preslici, lapuhu in kislici tudi apno, ki veže v zemlji kisline, ki so ugoden pogoj za razvoj tega plevla.

Splošno sredstvo pa je, da nudimo pitomim rastlinam dovolj hranilnih snovi, da tudi same lahko z močno rastjo spodrivajo razne plevelne vsiljivce. F. K.

Kako se pripravlja perocidova škroplilna zmes za trte.

V nekaterih občinah na Dolenjskem vinogradniki še niso prejeli za škropljenje potrebne galice, dasi je za to prepotrebno vinogradniško opravilo že skrajni čas. Ker imajo pozamezniki še stare zaloge perocida

iz vojnih let, sledi tukaj navodilo, kako da je perocid pripraviti za škropljenje trt.

Da pripravimo sto litrov perocidovo-apnene škroplilne zmesi, rabimo za prvo škropljenje dva kilograma čistega perocida (št. I.). V petdesetih litrih vode raztopimo perocid tako, da ga po pesteh stresamo v vodo in pri tem vedno mešamo. Če se je perocidov prah sprijel v kepice, ga je treba poprej zdrobiti. Ko smo ves prah stresli v vodo, še nekaj časa mešamo in mešanje večkrat ponovimo, da se prah hitreje raztopi. Tekom dvanajstih ur (čež noč) se raztopi v perocidu vse, kar je v njem raztopljivega.

V drugi posodi razmešamo 2 kg čistega, mastnega, ugašenega apna v 20 litrih vode na redek belež, ki ga precedimo skozi gosto sito v večjo, najmanj sto litrov držečo posodo. Nato vlivamo polagoma, med vednim mešanjem, perocidovo raztopino v apnen belež, in sicer tako, da ostanejo neraztopljeni ostanki perocida v prejšnji posodi. Zato tudi perocida tik preden ga vlivamo v apnen belež, ne smemo več mešati. To velja zlasti, če rabimo surov perocid (št. II.), ki ima dosti neraztopnih tujih primesi, in če bi na trte prišle, bi listje lahko opalile.

Ko smo obe raztopini pomešali, dobimo 70 litrov tekočine, ki jo nato dopolnimo s 30 litri čiste vode na 100 litrov in vse še enkrat premešamo. Preden pa zmes rabimo, moramo jo preskusiti z belim, fenolftaleinovim papirjem, ali ni več kislja, ker bi sicer trto opalila. Ako postane bel, vanjo pomočen preskusni papir rdeč, potem je apna dovolj, drugače ga je pa treba še dodati. Več apna dodati, kakor je treba, da papir pordeči, nikakor ne kaže, ker pomanjšuje preobila množina apna učinkovitost škroplilne zmesi.

Pri drugem in tretjem škropljenju napravljamo škroplilno zmes ravnokotako kot prvič, samo da vzamemo perocida in apna več, namreč po tri kilograme vsakega za sto litrov škroplilne zmesi.

Ako rabi kdo surov perocid, ki je slabjši od prvega, ga mora vzeti za prvo škropljenje 3 kg, apna pa 2 1/4 kg, za drugo in tretje škropljenje perocida po 4 kg, apna pa po 3 kg za vsakih sto litrov vode. Opomni še, da smo na Kranjskem svoječasno (med vojno) potom kmetijske družbe dobivali le čist perocid, to je perocid št. I., ne pa surov perocid (št. II.).

Pravično pripravljena in pravočasno rabljena perocidovo-apnena škroplilna zmes učinkuje ravnokotako dobro, kakor za polovico šibkejša galično-apnena zmes, zlasti če se ne pridene preveč apna. Pripravljena perocidovo-apnena zmes se pa drži dlje nego galično-apnena, ki je pravzaprav le prvi dan polnovredna.

Vinarski nadzornik B. Skalický.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na slov. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalec“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalecu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znakma za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalecu“ se pri vprašanju nikdar ne napiše vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znakmo za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalecu“, ampak le pisмено, če je pisma priložena 1 K v znakmah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 73. Imam 3 leta starega vola, kateremu se je na spodnji čeljusti naredila velika bula. Bula je trda

priraščena in nepremakljiva. Kako se zdravi trda bula na željosti goveda? (M. P. R.)

Odgovor: Bolezen, ki jo ima Vaš vol je takozvani bramor, t. j. kostna bolezen, ki jo povzroča neka gliva, ki razjeda kost slično kot rak. Ista gliva povzroča včasih pri govedu tudi takozvano odrevenelost jezika. Bramor se v začetku še da ozdraviti, če od napadene kosti odstranimo vse okužene in razjedene dele. To operacijo more izvršiti edinole živinozdravnik. Zastarela bolezen se težko ozdravi, zato se takoj obrnite na bližnjega živinozdravnika. K.

Vprašanje 74. Kupil sem kravo, sicer lepo, ki pa ni imela takrat posebno veliko mleka, kar je prodajalec s tem utemeljeval, da je bila zaradi pomanjkanja krme slabo krmljena, dasi je bila šele tri mesece po teletu in da je bila poprej, ko je imel dovolj krme, izborna molznica. Prodajalec je trdil, da je krava zaskočena in torej breja, njegovim besedam sem verjel in sem zato kravo drago plačal. Sedaj se je izkazalo, da krava sploh ni bila breja in zato vprašam, če imam pravico od prodajalca zahtevati povračilo odškodnine, ker krava ni bila breja in toliko vredna, kolikor sem zanj dal? (C. P. v T.)

Odgovor: Prodajalec je morda res pustil kravo zaskočiti in ker se ni več prepojala, je bil lahko v dobri veri, da je breja. V tem slučaju je prodajalec le povedal dejstvo, za katerega pa nikakor ni mogel jamčiti. Dokler ni krava vsaj dobro polovico dobe nosečnosti breja, toliko časa niti izkušen veščak ne more brejosti zanesljivo določiti in še pozneje se izkušen živinorejec lahko moti. Vi ste torej kravo kupili v nadi, da je breja, in ste jo zato dražje plačali. Taka kupčija ni navadna kupčijska pogodba, ampak je pogodba na dobro srečo ter nimate po zakonu nikake pravice zahtevati kakega povračila škode, ker se nade ni izpolnila in pri takih pogodbah tudi ne velja zakonska določba zastran prikrajšanja za polovico. Kdor sklene pogodbo na dobro srečo, sam prevzame vso nevarnost, da se prevzeta nada ne izpolni. Ni dovolj, da je krava samo zaskočena, kajti zato še ni treba, da je oplojena. Vi bi sploh na besede prodajalca ne smeli ničesar dati, ampak bi se morali sami prepričati, če je krava res breja. Če je krava breja, se da šele v drugi polovici brejosti dognati po znamenjih, ki itak morajo biti vsakemu živinovzrejevalcu znani. Mnogokrat pa seveda tudi vsa znamenja varajo in kaj bolj gotovega se da doznati šele od šestega meseca brejosti naprej. To vse pa velja le, če se praktično hoče dejanski brejost dognati. Znanstveno se pa da že 4 do 6 tednov po zaskočenju brejost z vso gotovostjo dognati. Kosci ovojnih kožic ploda se namreč odluščijo, oni sestoje iz beljakovin in pridejo iz telčnika v krvni obtok, kjer, kakor vse tuje beljakovine, kri zastrupljajo. Temu zastrupljanju narava sama odpomore s tvorjenjem protistropov v krvi. Mi danes vemo zakaj imajo breje živali v svoji krvi snovi, katera je drugačna od krvi nebrehjih živali. Če znanstvenik kri preizkusi, dožene z vso gotovostjo, če je zaskočena žival tudi v resnici breja. G. P.

Vprašanje 75. Pri nas je razširjeno mnenje, da mladim prasičkom ni pokladati korenja, češ da se po njem slabo rede. Jaz jim ga že nekaj časa pokladam z drugo krmo in res opažam, da se mi letos slabo rede in drže nekako skrčeno. Ali je pokladanje korenja mladim pujskom škodljivo? (G. H. v T.)

Odgovor: Korenje je sicer dobro krmilo, ampak le če se poklada v primerni množini starejšim živalim, zmešanega z drugo krmo. Vsebuje poleg večje množine sladkorja, tudi kalijeve spojine in organske kisline. Če se poklada živini večje množine te krme, se iz nje izločuje v prebavila obilo kisline, katera omejuje prebavljanje in presnavljanje v teh organih, ter povzroča živalim bolečine,

vsled česar se drže tako skrčeno. Mladim pujskom, zlasti prve tedne po odstavljenju, korenja sploh ni pokladati, ker omenjenih kislin mlada prebavila ne preneso. Sicer je pa omeniti, da korenje k rasti mladih živali le malo prispeva, kajti primanjkuje mu najvažnejših hranilnih snovi, to je beljakovin, ki so za razvoj živali nujno potrebne, in ki jih vsebujejo v večji množini močna krmila. Starejšim živalim korenje dobro prija, pokladati pa je zlasti, če dobiva živina večjo množino tega krmila, tudi še klajno apno, ki omejuje škodljivi učinek kislin, s katerimi se veže v neškodljive kemične spojine. T.

Vprašanje 76. Imam lepo in dobro razvito dvoletno kobilo pincgavske pasme, katero bi rad pustil že sedaj zaskočiti. Vprašam torej, ali smem pripustiti lepo in dobro razvito dvoletno kobilo? (V. B. v A.)

Odgovor: Plemensko kobilo je pripustiti, kadar je spolno in telesno dobro razvita. Zgodnji razvoj živali je odvisen od pasme in individualnosti ali posebnih lastnosti posameznih bitij, ter nadalje od krmljenja in oskrbovanja v mladosti. Kobile težkih pasem, kamor spada tudi pincgavska, so preje godne, kakor pa kobile zlahčnih ali lahkih pasem, med katere prištevamo angleške pasme. Zato bi bilo tudi v splošnem pripočeti, da kobil težkih pasem ni pripuščati pred dovršitvijo tretjega, dočim kobil lahkih ali zlahčnih pasem ne pred dovršitvijo četrtega leta. Omeniti je še, da prezgodaj zaskočena kobila stori navadno slabotno žrebe, katerega največkrat, ker nima zadostno razvitih mlečnih žlez, ne more preživljati. T.

URADNE VESTI Slovenske kmetijske družbe.

Seja glavnega odbora dne 27. maja 1919.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. prelat Andrej Kalan. Navzoči so bili: podpredsednik g. Zurc in odborniki iz Kranjske gg. Dimnik, Jan, Mihelčič, Piber, Rechbach in Vehovec. Od odbornikov bivše štajerske kmetijske družbe se je udeležil seje g. Petovar. Seji sta prisostovala tudi družbeni generalni ravnatelj v p. Gustav Pirc in družbeni tajnik inž. Rado Lah.

G. predsednik Kalan je ob desetih dopoldne otvoril sejo, pozdravil navzoče in ugotovil sklepčnost.

Iz tajniškega poročila je vzel glavni odbor naslednja dejstva na znanje, oziroma tozadevne odredbe predsedništva odobril:

V družbenih prostorih še vedno posluje peverjenštvo za kmetijstvo, katerim deloma pomagajo tudi družbeni uradniki, vendar se pri tem kažejo neprimernosti, ki jih bo čimprej odstraniti. So pa pri tem velike težkoče, ker ni v ljubljanskem mestu nikjer najti primernih prostorov. Dokler trajajo te razmere, morata oba urada potrpeti.

Družbeno glasilo »Kmetovalec« je pričelo zopet ilustrovano izhajati in se je obnovila priloga »Konjerejec«, ki je vsaki drugi številki priložena. Ta priloga je uradno glasilo »Osrednjega samostojnega konjerejskega odseka«. in zaeno obeh konjerejskih odsekov za Spodnje Štajersko in za Kranjsko. Vsled ogromnih stroškov za tisk in papir letnina družbenih udov ne zadostuje več za kritje stroškov izdajanja »Kmetovalca« in, dokler se razmere ne uredijo, je družba prisiljena primanjkljaj pokrivati iz svojega.

Za kmetijski potovalni pouk in organizacijo družbenih podružnic skrbi družba po štirih svojih strokovnih uradnikih, katerim tudi pomaga bivši družbeni generalni ravnatelj. Vrhutega vrši kmetijski potovalni pouk strokovno učiteljsko osebje vseh treh slovenskih kmetijskih šol. Potna

poučna predavanja se vrše neprestano na raznih mestih vse nedelje.

Slovenska kmetijska družba je v pričetku tega leta zopet otvorila svojo *kmetijsko gospodinjstvo šolo* v Ljubljani, ki bo zaključila nekoliko skrajšani tečaj konci meseca septembra in bo meseca oktobra otvorila nov celoletni tečaj. — Istotako je družba z novim letom zopet otvorila svojo *podkovsko šolo* ter se je že vse potrebno ukrenilo, da to šolo s 1. julijem t. l. prevzame v svojo oskrbo država, vsled česar odpade za družbo znatno gmotno breme.

Zaradi priskrbitve *umetnih gnojil* je družba storila kar se je dalo, vendar je mogla doslej kmetovalcem oddajati v zadostni množini le apnov dušik, kostne moke in kostnega superfosfata pa le v toliki množini, kolikor je bilo sploh mogoče dobiti. Uvoz kalijevih umetnih gnojil in raznih superfosfatov, je deloma nemogoč, deloma bi pa bile cene iz valutarnih vzrokov za ta umetna gnojila tako visoke, da se jih ne izplača rabiti. Tomasove žlindre pa danes sploh ni dobiti, ker večina tozadavnih fužin ne deluje in, kolikor se Tomasove žlindre sploh izdelata, je dotične države ne puste izvažati.

Žveplovo moko za zatiranje trtne plesnobe, in sicer 10 vagonov, se je družbi končno vendarle posrečilo kupiti in je včeraj (26. maja) tudi že došla v Ljubljano, a carinski urad jo je zaplenil, ker je vlada v Beogradu prepovedala vsak uvoz blaga iz Italije. Družba je storila vse korake, da se zaplenitev žveplove moke dvigne in da se družbi omogoči jo takoj prijeti razpošiljati.

Tudi glede dobave *modre galice* za škropljenje trt proti peronospori so velike težkoče. Tajnik je natančno poročal, kako stoji s to zadevo in je vendarle upanje, da vinogradniki modro galico pravočasno v roke dobe. (Glej tozadevni spis v zadnji številki »Kmetovalca«.)

Razširjenje družbenega delokroga po Štajerskem in Koroškem se nadaljuje z ustanavljanjem podružnic, katerih imamo na Kranjskem 150 (pri tem niso upoštevane one v zasedenem ozemlju, ki jih je 38), na Štajerskem 85 in na Koroškem 8. Skupno torej 243 podružnic z okroglo 21.500 udov. V zasedenem ozemlju je imela družba približno 8000 udov. Pripravlja se za ustanovitev štirih novih podružnic na Štajerskem. Važno je tudi to, da je bila ustanovljena podružnica v Kočevju, kjer je dosedaj poslovala le ona, obstoječa za nemške kmetovalce.

Družbeni pašniki ljuje je letos že dobro zaseden z mlado živino, katere je dosedaj že nad 70 glav goved in 50 ovac. Družba je prevzela na pašo tudi nekaj žrebet. Ker se je pa izkazalo, da so sedaj pašniki za konje premokri, kar zanje ni ugodno, se je določilo, da jih zaenkrat lastniki vzamejo s pašne, pripusti se jih šele tedaj, ko bodo pašniki dovolj suhi.

Fodpore za bike in merjase je družba razpisala, dosedaj pa je bilo tako malo prosilcev, da ni bilo mogoče podeliti teh podpor v zadostni meri.

Kmetijske stroje in orodje je družba prevzela od gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo in jih oddaja kmetovalcem po nizkih cenah. Nikakor pa ni veliko takih strojev, ki bi bili primerni za kmetijske razmere v Sloveniji. Kolikor in kar ima družba na razpolaganje, vedno objavlja v »Kmetovalcu«.

K poročilu tajništva se je oglasil g. *Mihelčič*, ki je prosil, da se takoj določi galica v Belokrajino, ker je tam zadnje dni v vinogradih toča pobila in je vsled tega škropljenje nujno potrebno.

G. *Petovar* je opozoril, da je na Štajerskem žveplo nujno potrebno, vsled česar naj se ga čimprej nakaže za tamošnje vinorodne kraje.

Glavni odbor je sklenil podpisati 100.000 K 4 odstotnega državnega posojila.

Ker iz narodno-gospodarskih razlogov ni mogoče ukiniti vsega trgovskega prometa z inozemstvom, in ker se na uvoženo blago nalaga silno *visoka carina*, ki jo je plačevati v zlati valuti, pri čemer pa ni nikake prave metode in carinske postavke tudi niso državnopravno vselej prave, odnosno upravičene, je sklenil glavni odbor mero-dajnim oblastim predložiti spomenico, oziroma protestirati proti pretiranim carinskim postavkam, ki obtežujejo ali pa sploh onemogočijo vsako trgovanje z inozemstvom.

Ministrstvo za finance je predložilo kmetijski družbi zakonski načrt o *davku za vojne dobičke*, da izrazi o njem svoje mnenje. Načelno je družba za ta davek, ker je pravično, da vojni dobičkarji oddajo znatni del svojega krivičnega zaslužka na račun konsumentov, vendar je nevarnost, da bodo davčni uradi pri izračunavanju vojnega dobička v kmetijstvu jemali napačno, odnosno neutemeljeno podlago, zato je glavni odbor sklenil vsa prizadeta mesta in zlasti naše poslance opozoriti, da ne bo zakon glede davka na vojne dobičke krivično prizadel kmetovalce in jih bo gnal v novo zadolževanje.

Gen. rav. Pirc je poročal, da se je ustanovil pripravljalni odbor za ustanovitev *konjerejskega odseka za Kranjsko*. Tozadevno poročilo izide v prilogi »Konjerejec«. Konjerejski odseki si izvolijo *osrednji odbor*, ki se bo moral večkrat posvetovati, da reši tekoče konjerejske zadeve. Da se nekaterim zunanjim udom tega odbora olajša sodelovanje pri sejah istega, se je sklenilo, da se te seje skličejo istočasno s sejo glavnega odbora. Tajništvo družbe naj skupno z dvema udi izdela načrt delovanja osrednjega konjerejskega odbora.

O *izpremembi družbenih pravil* je poročal gen. rav. Pirc. Ker je treba družbena pravila tako izpremeniti, da bodo ista veljala nekaj let, in take izpremembe ni mogoče izvršiti v današnjih negotovih časih in v kratki dobi, ki je na razpolaganje do prihodnjega občnega zbora, se je sklenilo, da se vrši ta že začetkom avgusta, in sicer še na podlagi starih pravil. Ista je le v toliko izpremeniti, da se v glavni odbor voli namesto 12 odbornikov 18. Predsednik in dva podpredsednika ostaneta kakor dosedaj. Sklenilo se je, da primerno sedanjemu številu udov družbe odpade od teh na Kranjsko predsednik in drugi podpredsednik ter 10 odbornikov, na Štajersko prvi podpredsednik in 7 odbornikov ter na Koroško 1 odbornik. Z ozirom na današnje prometne težkoče se je za toletni občni zbor določilo, da se ta vrši za Štajersko v Mariboru, za Kranjsko in ostalo Slovenijo pa v Ljubljani. Občni zbor udov v Mariboru izvoli podpredsednika in sedem odbornikov, ki odpadejo na Štajersko. Z ozirom na izpremenjene razmere, ki so nastale vsled razširjenega delokroga družbe na celo Slovenijo, je sklenil glavni odbor, da poda o priliki tega občnega zbora skupno ostavko in da se izvoli popolnoma nov odbor.

Glavni odbor je ukrenil, da se družba z utemeljeno prošnjo obrne na pristojno mesto v svrhu *vojaških dopustov* tistih vpoklicancev, ki so ob času nujnega kmetijskega dela doma neobhodno potrebni in da se v bodoče orožne vaje po možnosti za tisti čas odrede, ko nimajo kmetovalci doma preveč nujnih opravil.

Odbor je vzel na znanje ustanovitev zvez podružnic za ormoški in celjski okraj, dalje živinorejskega odseka kmetijske družbe za Štajersko.

Od zadnje seje glavnega odbora je bilo ustanovljenih pet novih podružnic in priglasilo se je 1172 novih udov. Odbor je potrdil ustanovitev podružnic ter sprejel nove ude v družbo.

Družbeno predsedništvo se je pogajalo z družbenimi uradniki zastran njih želja, ki se tičejo *ureditve uradniških plač* z ozirom na današnjo draginjo. V kolikor je pred-

sedništvo tem željam samo moglo ustreči, ker so bile upravičene, je ono že to storilo ter je prosilo glavni odbor naknadnega odobrenja. Glavni odbor je odredbe predsedništva soglasno potrdil. Želji uradništva, da je deležno družbenih uspehov, je pa glavni odbor s posebnim sklepom ustregel.

Družbeni tajniški adjunkt *inž. Alojzij Tavčar* se je imenoval nadzornikom za kmetijsko rastlinarstvo ter se je sklenilo vse potrebno pripraviti, da se sistematično prične s pospeševanjem vseh panog kmetijskega rastlinarstva v Sloveniji, zlasti pa z vzgojo dobrega semena domačih vrst kmetijskih rastlin, ki so našim razmeram že prilagode. Obenem se je sklenilo ustanoviti laboratorij za rastlinogojno in postajo za obrambo kmetijskega rastlinarstva pred raznimi škodljivci.

Družbeni knjigovodstveni praktikant *Fanko Češnovar* se je imenoval družbenim knjigovodjem ter so se mu obenem uredili njegovi prejemki.

Razglas

o podelitvi podpor za nakup plemenskih bikov in merjascev

Slovenska kmetijska družba bo s pomočjo državnega prispevka podeljevala *podpore za nakup plemenskih bikov in merjascev* v onih primerih, ko se izkaže, da zasebniki, občine ali živinorejske zadruge iz lastnih sredstev ne morejo utrpeti visokih nakupnih cen za te plemenjake.

Slovenska kmetijska družba ne razpolaga s plemenskimi biki in merjasci, zato naj jih potrebni kmetovalci, občine ali živinorejske zadruge same iščejo, se glede nakupa same pogode in če je kaka državna podpora res potrebna, naj se na podlagi zahtevanih izkazil obrnejo do družbe z utemeljeno prošnjo.

Pri tem se opozori na dejstvo, da so po obstoječih deželnih zakonih *občine, oziroma okrajni zastopi pravzaprav dolžni* skrbeti za zadostno število plemenskih bikov v svojem okolišu.

Subvencionirali se bodo biki samo one pasme, ki je primerna pokrajini prosilca, oziroma ki je tam že vpeljana; merjasci pa vseh bolj zlahtnih pasem.

V tozadavni prošnji je torej naznaniti, oziroma priložiti:

1. Pasma plemenskega bika ali merjasca.

2. Njegovo starost.

3. Potrdilo živinozdravnika, da je bik, oziroma merjasec sposoben za pleme in da je pasma primerna za tamošnji okraj.

4. Potrdilo občine, da je bik ali merjasec potreben za plemenjenje krav ali svinj v tamošnjem okolišu in da bi prosilec vsled visoke cene plemenjaka ne mogel zmagati kupnine.

5. Potrdilo županstva iste občine, kjer je bil bik ali merjasec nakupljen, da je bil res nabavljen za navedeno svoto.

6. V prošnji mora prosilec izjaviti, da podpiše zavezno pismo, s katerim se obveže imeti bika ali merjasca določeno dobo za pleme, in če ga iz kateregakoli nezadostnega vzroka z dovoljenjem Slovenske kmetijske družbe proda, povrniti določeni del dovoljene podpore za vsak mesec, kar ga pred časom odda. Višina podpore, ki jo je vrniti, se v vsakem primeru posebej določi.

7. Da brez ugovora vrne vso podporo, če proda bika ali merjasca pred časom, ne da bi imel dovoljenje Slovenske kmetijske družbe ali če očitno sam zakrivi plemensko nesposobnost subvencioniranega bika ali merjasca. Slovenska kmetijska družba si pridrži pravico subvencioniranja plemenjake nadzorovati po svojih strokovnih organih ter zahtevati, da se ti drže v takih hlevih ali svinjaki in so tako oskrbovani, kakor odgovarja zahtevam umne govedo-ali prasičereje.

Slovenska kmetijska družba v Ljubljani.

KMETIJSKE NOVICE.

Stipendije in podpore ministrstva za kmetijstvo. Ministrstvo za kmetijstvo namerava razpisati stipendije in podpore za strokovno izobrazbo v kmetijstvu, živinozdravništvu in hidrotehniki na visokih in srednjih strokovnih šolah in za praktično izobrazbo po končanih strokovnih študijah. Stipendije se bodo razpisale v »Službenih Novinah« in morajo prosilci pravočasno vložiti svoje prošnje, ker se na pozneje dole prošnje ne bo oziralo pri oddaji stipendij. Vse druge podrobnosti se izvedo pri oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani.

Licencovanje bikov plemenjakov. Dne 3. junija 1919 se je v mestni klavnici vršila komisija, ki je imela nalogo pregledati vse bika plemenjake v mestnem okolišu in določiti njih sposobnost za plemenitev. Žalostno dejstvo naših živinorejskih razmer je, da je pripeljal k tej komisiji samo eden posestnik svojega bika plemenjaka. Ta komisija je na mestu konstatirala, da je v Ljubljani veliko število krav in telic, da pa ne odgovarjajo temu številu, številu sposobnih bikov plemenjakov. Ker je vsled dolgotrajne vojne naša živina jako veliko trpela, je treba, da jo dvignemo v prejšnji stan, oz. do viška razvoja. Vsled tega se mora vsak kmetovalec-zivinorejec ravnati po zakonih, ki so postavljeni v varstvo naše živinoreje. Za plemenitev goveje živine mora biti v vsaki občini na sto krav in telic vedno na razpolago 1 bik plemenjak, ki mora biti od dopuščevalne komisije spoznan za sposobnega za pleme. Pri plemenjaki je velikega pomena, kakšne pasme je, starosti, mere, na kar se pri nas skoro nikjer ne gleda. Zarod goveje živine postaja vsled napačnega ravnanja vedno slabši in živina trpi na razvoju. Po zakonu je določeno, da je treba za vsakega bika plemenjaka, ki se ga dopušča, sklep dopuščevalne komisije, ki se izreče o sposobnosti bika. Le taki biki, ki dobe posebne dopustilne liste in ki so bili po dopuščevalni komisiji spoznani sposobnim, se smejo uporabljati za pleme. Zato je treba, da se naši živinorejci bolj zanimajo za razglase in razpise, ki se tičejo naše živinoreje in da polagajo važnost na rejo goveje živine, ki ima posebno v današnjih časih veliko pomena.

Vinogradniki! Po najnovejših strokovnih izkušnjah traja inkubacijska doba, v kateri se glivica peronospora v zelenih trtnih delih razvije, da napravi nove trose (seme) v začetku junija 11 do 13 dni. Ker je prvi izdatni poletni dež v naših krajih padel dne 3. in 4. junija; imamo pričakovati od 14. do 16. junija, zlasti če pade v tem času zopet nekaj dežja, *prvi napad peronospore*. Če najde takrat ta strupena glivica vinograde nepoškodovane, napade list in zarod in prizadene lahko veliko škodo in uniči na milijone kron narodnega premoženja. Nihče naj torej ne odlašaj in poškrabi naj vinograd v tednu po Binkošti! Škropite tudi zarod in spodnje strani listov, kajti odtod se list bolezni najhitreje nalez!

Vinarski nadzornik B. Skalický.

Popravek. V članku »Najnovejša in najvažnejša izkušnja glede zatiranja peronospore ali paleža« v zadnji številki našega lista, vrnila se je pomota glede množine apna, ki ga je treba pri pripravljanju galično-apnene škropilne zmesi. Na vsak kilogram galice naj se tedaj vzame največ *le eninpol kilograma* (ne pa dvainpol *kg*, kakor je bilo pomotoma navedeno), ugašenega apna, ker zmanjšuje priobila apna učinkovitost škropilne zmesi in ovira asimilacijo (presnavljanje), ki jo opravljajo trtni listi. Najbolj zanesljiva pa je raba preskusnega (fenolfstaleinovega) papirjaka bi se morala povsod udomačiti.

Uradno glasilo samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.

Uredniška priloga 11. štev. „Kmetovalca“ 1. 1919.

Prisilno rezanje žrebcev.

Izdelan je nov načrt zakona za pospeševanje živinoreje in kakor se čuje, je v njem določba, da bodi vsak žrebec ali licenciran, ali pa se ga mora pustiti rezati. Žrebec se pa ne sme le takrat licencirati, kadar se ga smatra za pleme nesposobnega, ampak tudi takrat, če žrebec navzlic dobri svoji kakovosti glede pasme ni primern za dotično konjevzrejevalno pokrajino. Ne glede na velike pomisleke, ker taka naredba globoko posega v lastninsko svoboščino, in posebno v svoboščino dotičnega lastnika žrebca, bi bil marsikateri konjevzrejevalec n. pr. oviran v pokrajini z rejo težkih konj, imeti za svoje kobile lahke pasme njim primerne plemenskega žrebca. Istotako bi bil marsikdo oviran *imeti žrebca kot konja za rabo*, ki ga za pleme niti ne namerava rabiti. *Proti vpeljavi take prisilne rezatve žrebcev govore prav tehtni konjevzrejevalni razlogi.* So namreč pasme konj, katerih skopljenci so vobče za rabo boljši in zopet druge, pri katerih je to narobe.

Vobče pridobijo porabno vrednost z rezanjem vsi žlahtni angleški polkrvniki, v manjši meri že žlahtno vzrejeni Arabci. Prav posebno pa odvzame porabno vrednost rezanje *mrzlokrvnih konj* (Norikov), kakor tudi *ruskih dirkačev*. Dejstvo, da se v težke tovarne vozove vprega na deželi kakor v mestu žrebce in le redkokrat rezane konje, ima posledico, da veliko rajši kupujejo žrebce kakor skopljence noriške pasme, dasi se ima z žrebci večje težkoče in je potreben izurjenjši voznik. To ima vsekako svoj vzrok v narejenih izkušnjah! In če pride na Ruskem (seveda odštevši kobile) na 100 žrebcev dirkačev kvečjemu en skopljenec, mora to vsekako imeti svoj vzrok v čem drugem nego v navadi! Zakaj se žrebci ravno imenovanih pasem že od davnih rodov tako redkokrat režejo, ima svoj vzrok v izkušnjah, da Norik kakor Rus *vsled rezatve prav veliko izgubita glede svoje porabne kakovosti*. Pri angleških polkrvnikih pa vidimo v nasprotju s tem prav redko žrebce v rabi, ker tukaj izkušnja drugače uči.

Pri vseh konjih, namenjenih za dirkanje, bi moral zakon *izjemo uveljaviti*, kajti predaleč bi vodilo komu prepovedati svoje dirkače semtertja rabiti za ježo ali vožnjo; kakor znano, je namreč veliko, in med njimi najvažnejših dirk, omejenih le na dirkanje samo žrebcev in kobil. Če bi gori omenjeni zakonski načrt dobil potrdilo, potem bi bilo nemogoče v kakem kraju, ki je slučajno v pokrajini vzreje mrzlokrvnih konj, prirejati dirke, ker bi bil vsak lastnik dirkačev v nevarnosti, da mu njegove žrebce prisilno zapovedo rezati! Iz tega je razvidno, da bi zakon moral imeti vsepolno izjem, vsled česar bi bil že zato neprimern za prakso.

Vzrok temu več kakor korenitemu predlogu mogel bi se iskati v nevarnosti, da bi se slabi ali za dotično vzrejevalno pokrajino neprimerni žrebci nedovoljeno rabili za pleme. Jaz moram za svojo osebo, ki sem tekom tridesetih let nabral veliko izkušenj pri konjevzreji na Štajerskem, katera je stalno napredovala in nedvomno dosegla najlepší razvoj, najodločnejše zagotoviti, da so bili slučajni, v katerih so se nelicencirani žrebci nedovoljeno rabili za pleme, tako

redki, da se je z morebitnim takim prestopkom zakona delalo popolnoma ničeva škoda. Konjevzrejevalci so imeli vobče mnogoštevilne in ugodno uvrščene žrebce na razpolaganje in skočina je bila tako nizka, da ni bilo skušnjave zakon kršiti.

Prav je, da se nedovoljena raba za pleme nelicenciranih žrebcev za tuje kobile strogo kaznuje, ravnotako, da se vzrejevalce vročkrvnih konj neprestano opominja, svoja žrebca zgođaj pustiti rezati, ker le rezana smejo na skupno pašo, ki jim je neobhodno potrebna. Ta naš nasvet so naši vzrejevalci vročkrvnih konj večinoma prav vestno izpolnjevali.

Končno se pa ne sme prikrivati, da je *praktično izvrševanje* takega zakonskega predpisa zelo dvomljivo. Če se kak posestnik brani svojega žrebca pustiti rezati, ali naj se rezatev s silo izvrši, ali pa naj se posestnika samo zato, ker rabi dobrega žrebca za delo, neprestano kaznuje z vedno višjimi globami?!

Konjevzrejevanje je bilo v Sloveniji vsikdar popularno in se je konje vzrejevalo z veliko ljubeznijo in razumom. Deželno vladbo gotovo veselilo, če pri tem ostane. Ako bosta kakovost in količina plemenskih žrebcev zadostni, potem se ni bati prestopka zakona o licenciranju žrebcev. Kako dejansko neupravičeno omejevanje osebne svobode pri rabi kakega konja, bi vzbudilo le slabo razpoloženje, ki bi škodilo dobri stvari.

Alfred vitez Rohsmanit.

Opomnja uredništva: Vobče se strinjamo s spisom znanega konjevzrejevalca g. viteza Rohsmanta, ki ima velike zasluge za krasen razvoj spodnještajerskega konjevzrejevanja in je seveda spis presojati iz splošnega hipološkega stališča. Iz ožjega stališča konjevzrejevanja v Sloveniji je pa seveda pripomniti, da naši kmetovalci sploh ne marajo ne-rezanih konj za delo.

Ravnanje s plemenskimi kobilami.

(Dalje.)

Pred žrebetenjem nakrmimo kobilu z majhno množino ovsa in rezanice. Namesto vode jo napojimo z otrobovo oblodo, vendar ne v veliki množini. Če nožnica, vime in bedra zatečejo, je ne smemo pustiti v hlevu, ampak jo moramo večkrat voditi na prosto. Kobile žrebetijo navadno po enajstih mesecih in desetih dneh po skoku in sprejetem semenu. Že nekoliko dni pred porodom nastanejo tupaťam popatki, ki so pa brez pomena.

Ko zateče nožnica in se ob seskih opazijo smolaste kapljice, potem smemo tekom osemindesetih ur pričakovati poroda. Ko začne mleko kapljati iz seskov, se porod bliža in tedaj moramo postaviti v hlev osebo, ki pazi na porod in lahko pomaga po potrebi.

Navadno kobile ležeč žrebetijo. Ko začnejo popadki, postane žival nemirna, leže in zopet vstane, gleda na svoj trebuh, se večkrat moči in iztiska blato. Vendar ni zamenjati tega ravnanja z bolečinami ob kólíki.

Ob začetku poroda nastanejo pravi popadki. Potem se prikaže v nožnici mehur, ki sili vedno bolj vunkaj. V tem mehuru je lahko opaziti žrebe z raztegnjenimi nogami. Pri krepkih popadkih počí mehur,

voda izteče in deli mladiča se prikažejo. Nato sledi glava. Nadaljni silnejši in šibkejši popadki iztisnejo žrebe na dan, kar se navadno izvrši brez vsake človeške pomoči. V posebno ugodnih slučajih se to izvrši v petih do šestih minutah. Mnogokrat se porod izvrši tako hitro, da ne more počiti niti mehur, ampak se žrebe v njem porodi. V tem slučaju moramo mehur takoj pretrgati, da se žrebe v njem ne zaduši.

Če kobila ležech žrebeti, potem se popkovina pretrga, ko kobila po porodu skoči na noge; če pa stoji, potem tedaj, ko pade žrebe na tla. Če se pa slučajno ni pretrgala, potem jo pretisnemo s palcem in kazalcem, da se odloči. Istotako previdno iztisnemo iz popkovine vso kri, da se tam ne razkrajja. Ako je popkovina predolga, jo zavežemo v voz, toda šele tedaj, ko smo iz nje spravili vso kri. To iztisnjenje je posebno potrebno v hlevih, kjer se večkrat pojavlja hromota telet. Potem dobro namažemo ta del popkovine z močno raztopino kreolina ali lizola, in sicer vzamemo 10 g ene ali druge razkuževalne snovi na 1 liter vode, t. j. en odstotek. Na ta način se gotovo ubranimo hromoti.

Nekoliko minut pozneje ali pa tudi šele čez pol ure nastopijo ponovno lahki popadki in tedaj izloči kobila jajčno kožico in večjo množino motne tekočine.

Pri porodu mora biti v hlevu največji mir, da se kobila ne razburja, kar ima lahko slabe posledice na mater kakortudi na žrebe. Podnevu je dobro zagrniti okna, da je žival v poltemi. Tedaj je žival tudi mirnejša.

Navadno stori kobila le po eno žrebe. Izjemoma pride dvoje žrebet na svet in tedaj se to večidel zgodi prezgodaj in taka žrebeta ostanejo šibka. Prezgodnji porodi se pri kobilah večkrat pojavljajo, zvršijo se pa navadno hitro. Če se žrebeta porodijo 3—4 tedne prezgodaj, so že dovolj krepki za rejo in jih ni težko vzgojiti.

Ravnanje s kobilami ob porodu.

Navadno ni treba kobil pomagati pri porodu, kajti njena narava je že taka, da se vršijo porodi popolnoma v redu brez človeške pomoči, le na to je treba paziti, da mehur, v katerem se nahaja žrebe, pravočasno pretrgamo, da se to ne zaduši. Če kobile žrebetijo stojè, potem moramo na to paziti, da se žrebe ob padcu ne pokvari. Ko je torej to zlezlo iz sramnice že precej na dan, je previdno primemo in položimo po dokončanem porodu na tla. Vsako prezgodnje posezanje v naravni razvoj žrebetenja je nepravilno in zna le škodovati. Posebno mehurja ne smemo prezgodaj prerezati.

Četudi so težki porodi pri kobilah le redki, vendar nastanejo tuptam porodne težkoče; tedaj moramo hitro in pravilno pomagati. Če se porod ne vrši v redu in hitro, če so popadki silni in trajajo čez četrte ure ter pri tem ne prihaja ničesar na dan, potem moramo z roko poskušati, kaj je temu vzrok. Prej si pa moramo roko dobro izprati z milom in toplo vodo, nohte ostriči ter celo roko namazati s čisto mastjo ali oljem. Preden potisnemo roko v sramnico, se moramo tako postaviti, da nas kobila ne brcne. Ako kobila stoji, ji privzdignemo eno prednjih nog. Če pa leži, tedaj to delo ni tako nevarno, vendar ji lahko zvežemo zadnje noge, toda tako, da se kobila ne more poškodovati, če bi naenkrat skočila na noge.

Zgodi se lahko, da bomo potrebovali pri težkih porodih porodno vrstico. Porodna vrstica naj bo trdna in močna, da se ne pretrga. Pred porabo vrstico raz-

kužimo s 5 gramov lizola, ki ga razredčimo v dveh litrih vode, in jo potem namažemo z mastjo, da laže teče.

Pri vsaki pomoči, ki jo nudimo kobil ob porodu, moramo postopati zelo previdno. Če nismo sami dovolj vešč tega opravila, pokličimo kakega veččega konjereja, ki se bavi že dolgo z vzrejevanjem konj. Če je pa stvar nevarna, ne zamudimo poklicati živinozdravnika, kajti mnogokrat nam ta reši kobilu in žrebe, ki bi drugače eno ali drugo izgubili.

Kot glavno vodilo pri porodu mora biti skrajni mir. Iz hleva je odpraviti vse osebe, ki nimajo tam opravka. Preprečiti je vsako kričanje in ropotanje v bližini, da se kobila nikakor ne vznemirja. Ravnotako je potrebna v koču največja snaga in dovolj čiste stelje.

Žrebeta na pašo!

Brez pašnikov ne moremo vzrediti niti enega dobrega konja. To je pri vzrejevanju konj dobro znano. Konj je že od narave namenjen za prostost, za delo, za bivanje na prostem; njemu torej najmanj ugajajo temni in nesnažni hlevi. V takih trpe največ žrebeta. Mnogokateri kmet skrbi bolj za vse druge domače živali nego za svoje konje, kar se navadno opazuje v krajih, kjer je konjereja bolj postranska stvar, kjer se ne gleda na lepega konja, ampak več na dobičkanosnejše krave in vole, kjer se skrbi bolj za umno urejene goveje in prasičje hleve in svinjake, medtem ko se mora kljuse zadovoljiti tudi z manj primernim prostorom brez svetlobe in zraka.

V konjskih hlevih vidimo le temo in nesnago ter občutljivo vlažnost in soparico. Okna so majhna in šipe razbite, ali zadelane s slamo, da izgleda hlev še temnejši. Stene, strop in jasli so preprežene s pajčevinno, prezračevalnih naprav ne opazimo nikjer. Na snaženje konj — izvzemši delovnih — se ne pazi veliko, najmanjšo skrb se pa posveča žrebetu. Ta so res zanemarjena. Zaprta v majhnih, temnih prostorih, da se v njih komaj morejo gibati, stoje v gnojnici in so prisiljena v tem zadušljivem zraku preživeti leto in dan. Kako se naj tako žrebe razvija v zadovoljstvo gospodarja, če ga ta tako slabo oskrbuje?

Vsaka žival, vsaka rastlina potrebuje svetlobe in svežega zraka; vsaka mlada žival še posebno pregibanja na prostem. Toliko več pa konj, ki ga je mati narava obdarovala s posebno gibčnostjo in posebnim nagnenjem do prostosti. Žrebe mora torej imeti čisti zrak in svetlobo v hlevu in na prostem in posebno priliko za razvijanje svoje gibčnosti.

To pa lahko doseže, razen ob ugodnih razmerah v hlevu, samo z bivanjem na prostem, na pašnikih. Na pašnikih se žrebeta zadostno izprehodijo, vsi členi in mišice se neprenehoma zadostno pregibljejo, živali uživajo zdrav zrak in si izbirajo zdravo, redilno in lahko prebavno krmo. To pobirajo žrebeta od tal, sčim se jim zravna hrbet, krepijo se jim kite in mišice. Na paši se rog pravilno razvija, ker je vedno suh in v primernem pregibanju, noge se krepijo, sploh celo telo ostane zdravo in postaja gibčnejše, prožno in manj dovzetno za različne bolezni.

Razvoj žrebet na paši pa je odvisen od različnih okoliščin, ki jih moramo upoštevati. Večkrat smo opazili, da žrebe, ki je samo na paši, ne ostaja vedno tako živahno in čvrsto, kakor je bilo prvotno. Tudi ta žival potrebuje družbe, vsled tega skušamo vedno spraviti več žrebet na skupni pašnik, kjer se v družbi rajši igrajo in preganjajo. Razentega je nadzorstvo čez več žrebet laže in krmljenje ceneje. Žrebeta morajo

imeti priliko, da se v vročini lahko zatečejo v senco, vsled tega naj imajo taki pašniki nekaj košatih dreves, pod katera se živali zatekajo ob vročih urah. Po možnosti naj bo lega pašnikov visoka in deloma strma. deloma ravna. Pašniki naj bodo suhi, bogati dobrih, sladkih zelišč. Tudi dobre vode ne sme manjkati. Neugodni so nizko ležeči mokri, močvirnati pašniki. S pašniki v zvezi mora biti hlev ali vsaj velika lesena lopa, kjer so žrebata lahko čez noč, v dežju ali med nevihto. Tu se jim polaga tudi seno in oves, ki ga žrebe ne sme pogrešati.

Kdor žrebetom ne daje ovsu, naj pusti konjerejo, ker brez ovsu ne more vzrediti dobrega, krepkega konja. Oves napravlja močne kosti, konji hitreje rasejo, paša pa povzroča krepko ter pravilno rast, gibčnost in ohrani zdravje. Le pod takimi pogoji bomo vzrejevali konje, katerih skupiček bo tolik, da nam poplača vso skrb, delo in krmo. Posledica dobrih pašnikov bo večja pozornost za konjerejo, dobili bomo veselje do lepih konj ter jim priskrbeli boljše hleve. Eno podpirá drugo in vse skupaj gre na korist kmeta - konjerejca.

URADNE VESTI.

Zborovanje konjerejcev v Ljubljani.

Odbor konjerejskega odseka za Kranjsko sklicuje zborovanje konjerejcev v Ljubljano, da se na istem določi bodoča smer konjereje na Kranjskem.

Zborovanje se vrši v sredo dne 25. junija t. l. ob desetih dopoldne v dvorani Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Spored:

1. Poročilo odbora.
2. Volitev predsednika in odbora.
3. Volitev odbornikov za osrednji odbor samostojnega konjerejskega odseka.
4. Raznoterosti.

Vabijo se vsi konjerejci iz Kranjske, ki se zanimajo za povzdigo konjereje, da se polnoštevilno udeležijo tega zborovanja in tam izrazijo svoje nasvete kakortudi želje svojega okraja glede pospeševanja konjereje.

Odbor konjerejskega odseka.

Razglas

poverjeništvu za kmetijstvo deželne vlade v Ljubljani.

Ker prihajajo semkaj neprenehoma ponudbe za nakup mladih plemenskih žrebcev, pregled istih na njih stojišču pa se zaradi previsokih stroškov ne more izvršiti, se lastniki mladih žrebcev vabijo, da iste o priliki konjskih premovanj, ki se bodo vršila v letošnjem letu, pripeljejo tam poslujočim komisijam v pregled.

V Ljubljani, dne 4. junija 1919.

Poverjeništvu za kmetijstvo deželne vlade.

Načelnik: Kalan I. r.

Ogledovanje in obdarovanje konj na Štajerskem.

I. plemensko okrožje.

Za vse vrste: plemenjače z žrebeti, mlade kobile, dve- in enoletne žrebice mrzlo- in toplokrvnih pasem.

II. plemensko okrožje.

Za vse vrste: plemenjače z žrebeti, mlade kobile, dve- in enoletne žrebice mrzlokrvne pasme.

III. plemensko okrožje.

Za vse vrste: plemenjače z žrebeti, eno- in dveletne žrebice toplokrvne pasme.

Delila se bodo državna, okrajna in zasebna darila. Glavni namen ogledovanja pa je, da dobimo jasno sliko o naši konjereji; potrebno je torej, da se konjerejci teh ogledovanj v obilnem številu s svojimi konji udeležijo.

Pri vsakem ogledovanju dobi najlepša kobila izmed vseh skupin moder, druga pa rdeč trak.

Plem. okrožje	Kraj in čas obdarovanja	Za sodne okraje
I.	Ptuj dne 3. julija ob 8 uri	Ptuj.
I.	Ormož dne 4. julija ob 8 uri	Ormož.
II.	Radinci dne 5. julija ob 9 uri	Mrzlokrvni okoliš okraja Gor. Radgona in občine Petrina, Zenkovi, Žetinci, Slov. gorice, Dedonci okr. Radgona.
III.	Ljutomer dne 7. julija ob 7 uri	Ljutomer in Sv. Jurski okoliš Gor. Radgona (občine Okoslavci, Grabonoš, Kraljevci, Golosak, Terbegovci, Stanetinci).
II.	Sv. Lenart Slov. Gorice dne 14. julija ob 9 uri	Sv. Lenart in Maribor levi breg.
I.	Spodnja Polskava dne 15. julija ob 9 uri	Maribor desni breg in Slovenska Bistrica.
II.	Šmarje pri Jelšah dne 16. julija ob 8 uri	Šmarje pri Jelšah, Sevnica, okrožje Sv. Jurij ob juž. železnici, okraj Celje.
II.	Konjice dne 17. julija ob 8 uri	Konjice.
III.	Brežice dne 19. julija ob 7 uri	Brežice.
II.	Žalec dne 21. julija ob 8 uri	Celje, izvzemši okrožje Sv. Jurij, Vransko, Laški trg.
II.	Velenje dne 22. julija ob 8 uri	Šoštanj, Slov. Gradec, Gornjigrad, Maribor.

Pogoji obdarjevanja.

A. Splošnje določbe.

Obdarovati se morejo le oni konji, ki odgovarjajo značilnemu tipu dotičnega plemenskega okoliša.

O slehernemu konju, kojega gospodar se poteguje za kako darilo, se mora dokazati, da je potomec bodisi državnega, bodisi licencovanega zasebnega žrebca, in sicer da se doprinese predpisani spuškalni listek.

Pri obdarjevanju je treba predvsem upoštevati ono plemensko živino, ki je najbolj sposobna zboljšati konjerejo dotične pokrajine. Pri kakovosti enake vrednosti živinčeta se da prednost pri tekmi za darila onim konjem

ki so vpisani v zadružno matično knjigo, oziroma so naravnost potomci takih staršev, ravnotako vsem onim konjem toplo- in mrzlokrvnih plemen, pri kojih se more dokazati potomstvo tudi od strani plemenjače-matere.

Sleherni tekmovalec za darilo mora biti ud Slovenske kmetijske družbe.

Kdor zapusti kraj premovanja pred razdelitvijo daril, izgubi darilo.

B. Posebne določbe.

Za obdarjevanje posameznih vrst velja sledeče:

Plemenjače z žrebeti.

Plemenjačam z žrebeti se prisodijo darila, in sicer pri mrzlokrvnih plemenih od njih četrtega leta, pri toplokrvnih plemenih od njih petega leta naprej brez omejitve na najvišjo starost, in sicer tako dolgo, dokler so zdrave, krepke in dobro oskrbovane, imajo lastnosti dobrih plemenskih kobil in ki imajo pri sebi sesajoče ali že odstavljeno žrebe; toda predvsem naj se upoštevajo pri sicer enaki kakovosti mlajše plemenjače z žrebeti, pri teh pa zopet one, ki dokažejo svojo sposobnost za plemenitev z dobrim zarodom.

Darilo se sicer sme priznati le, če se dokaže s predpisanim spuščalnim listom, da je žrebec potomec bodisi državnega, bodisi licencovanega zasebnega žrebca.

Mlade kobile.

Triletna, nepripuščena in štiriletna pripuščena žrebice kobilaniškega plemena.

Triletna pripuščena ali nepripuščena in štiriletna pripuščena žrebice mrzlokrvnih plemen.

Zaskočene morajo biti omenjene žrebice bodisi po državnem, bodisi po licencovanem zasebnem žrebcu, kar je treba dokazati s spuščalnim listom.

Žrebiče.

Eno- in dveletne žrebiče se lahko obdarijo, ako jih je lastnik dobro vzredil, je pričakovati, da se bodo nadalje lepo razvijale in nadalje dobro razrasle, tako da torej po vsem obljublajo postati dobre plemenjače.

C. Oprema konj.

Kobile in dveletne žrebice se morajo prignati na trenzi (z uzdo) z le enim sklepom, pri enoletnih žrebičkah zadostuje dober povodec.

Poseben opomin.

Glasom § 8. zakona z dne 6. avgusta 1909, glede odvracanja in zatiranje nalezljivih živinskih bolezni, drž. zak. št. 177., se morajo doprinesti za konje, kateri se priženejo na premovanje, živinski potni listi, in sicer za vsakega konja posebej (izvzemši za sesajoča žrebeta) po en živinski potni list.

Torej je treba vzeti za konje in žrebice, ki se priženejo na ogled, pri občinskih predstojništvih po predpisu izstavljene živinske potne liste, da se z istimi more gospodar izkazati.

Ivanjkovci, dne 31. majnika 1919.

Za spodnještajerski konjerejski odsek Slovenske kmetijske družbe:

Predsednik: Lovro Petovar.

Uvrstitve SHS državnih žrebcev. v ozemlju Slovenije za plemenilno dobo v l. 1919. *)

Izpremembe:

I. Pri žrebcih v postajah v državni oskrbi.

Okrajno glavarsvo	Kraj postaje	Izpremembe pri žrebcih
Krško	Kostanjevica	Bloksberg, angl. polk. se zamenja z Uermeny Nonius, ang. pol.
	Št. Jernej	Uermeny Nonius, angl. polk. se zamenja z Lustig-Totilas, polk dirkač
Novo mesto	Žužemborg	Maestoso, Lipicanec Dahoman, arab. polk.
Veli-kovec	Goselnavaš	Iz varnostnih razlogov se postajo začasno opusti

II. Pri žrebcih v postajah v zasebni oskrbi.

Celje	Bukovžlak	Mathurin, Belgije
	Št. Peter ob Savski dolini	Vulkan, Noričan
Kamnik	Kamnik	Postaja se opusti
Litija	Vače	Dietrich II.-3, Noričan
Ljubljana	Paradišče pri Grosupliem	Rudi, Noričan
Ptuj	Apače	Ariel Tristan, Noričan se zamenja z Moritz, Noričan
	Hardek pri Ormožu	Brillant I., Noričan
	Bukovci	Luno, Noričan
Slovenji Gradec	Spodnja Muta	Postaja se opusti
	Janižev Vrh	Krüger, Noričan

*) Glej 1. števil. „Konjerejca“.

Dr. Steuert-Jamnik, Soseba Razumnika konjereja. Kmetovalci Slovenije so si tekom preobrata nabavili veliko število konj in med temi tudi mnogo plemenitih živali, posebno kobil. Marsikdo se je dandanes začel pečati s konjevzrejevanjem, ki se pred vojno ni nikdar stem baval. Naravno je torej, da ne more imeti dovolj skušenj v tej zanj novi panogi živinoreje, ki je morda izmed vseh vzrej domačih živali najtežavnejša. Kdor pa pazljivo prečita Steuertovo knjigo Soseba Razumnika konjerejo, bo našel v njej natančna navodila za vse slučaje umnega vzrejevanja konj. Priporočamo torej to knjigo vsem konjerejem, ki hočejo umno oskrbovati svoje konje in imeti tudi dobiček od vzrejevanja konj. Knjigo je naročiti pri Slovenski kmetijski družbi, ki stane za ude izvod 2 K.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 300 K, na $\frac{1}{2}$ strani 200 K, na $\frac{1}{4}$ strani 100 K, na $\frac{1}{8}$ strani 50 K in na $\frac{1}{16}$ strani 25 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatise iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1919. Letnik XXXVI.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Živinorejci! Sauerman & Kerberjevo rastlinsko-fosforokislo krepilno krmilo **pospešuje pri prasičih** tek in nagon k žrtju, nakar se kmalu prične vidljiva rast mesa in masti, kar potem brani pred vsako boleznijo, **zlasti proti rdečici** se trd o drži. Cene: 5 kg 15 K, 10 kg 30 K. Radi pomanjkanja surovin pošilja samo do 20 kg Milan Kravanja, Begunje pri Cerknici. 190

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Geršak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Najboljše apno ima vedno naprodaj I. Taufer, apnenica, Zagorje ob Savi. 17

!! PILE ŽAGE ORODJE !!

za vse svrhe najboljše kakovosti priporoča **Odon Koutny**, specialna trgovina jeklenih in tehničnih potrebščin v Ljubljani, Kolodvorska ulica 37. 70

Lanene tropine (preše) zmlete, izvrstne za pospeševanje mlečnosti in za prasiče, ima v zalogi kilogram po K 2-60 L. Fürzager, Radovljica. Pošlje se vsaka množina tudi po železnici, ako se vreče naprej pošljejo. 164

Gozdne sadike smereke, tri- in štiriletne, po 15 kron tisoč, ima oddati Oskrbništvo Radvina pri Mariboru. 164

Kupim junca, ki bi naj bil star 8 do 9 mesecev. Karl Tašek, posestnik, Padež št. 10, p. Laški trg. 178

Trije konji, 3, 7 in 8 let stari, 15 pesti visoki, sposobni za vsako vožnjo so na prodaj pri Jožetu Kunej, poštar in posestnik, Trbovlje. 179

Prodaj lepega mladega konja kateri zna voziti in je posebno pripraven za hitro vožnjo, samske sanke, moderno tapacirane sanke in kolo, še ne veliko rabljeno. Cene po dogovoru Anton Lovšin, Jurjevica 34, pri Ribnici. 180

Posestvo je naprodaj na gori sv. Lorenca pri Krakem. Polzvedbe pri Jožetu Jazbec, Stara vas 90 pri Vidmu, Stajersko. 181

Tisoč akacijevih sadik potrebujem za jesen tega leta. Ponudbe pod Ing. A. Kolenc, Brežice od Savi.

Tri vagoni suhih bukovih drv, dalje deske, tristo hrastovih debel, troje stiskalnic za mošt, lesen gepej, pet korit iz cementa imam na prodaj za ceno po dogovoru. Dalje zamenjam pet let staro kobilu za dveletno. Franc Sodja, Ribno pri Bledu. 192

Imam naprodaj gumi za zeleno cepljenje, tri, kg 400 K po povzetju, $\frac{1}{4}$ kg 100 K, Ivan Polenec, Crnomelj. 193

Vinski kamen nad 500 kg ima naprodaj Anton Božič, Čretež, p. Krško. 194

Tropine za krmo živini, izborne za med rezanco konjem, ima naprodaj po 40 vinarjev kg Sever & Komp, Ljubljana. 195

Bučne pogače najboljša piča za konje, krave in svinje, kakortudi bučno olje imajo za oddati po najnižji dnevni ceni A. Jurca in sinovi, Ptuj. 196

Kravo, pinc. pasme, dobra molznica, ki bo 3. oktobra četrtič skotila, **proda** Marija Rozman, Nemški Rovt 3, p. Boh. Bistrica. 197

Mrjasca, stara pet mesecev ali več, Hešve pasme, **kupi** Marija Rozman, Nemški Rovt 3, p. Boh. Bistrica. 198

Pet belih švicarskih koz zelo dobre molznice, brez rogov, **proda** Marija Rozman, Nemški Rovt 3, p. Bohinjska Bistrica. 199

Konja, ki je krotek, privajen vsaki vožnji, štiri leta star, visok 140 cm, v pas 190 cm in enega dve leti starega konja, 170 cm visokega čez pas 162 cm ima naprodaj Martin Kozjek, Zbilje 6, p. Smlednik. 201

Robila pincgavske pasme, rodu Artos, lističe barve, 164 cm visoka, 186 cm prsne mere, obseg piščali 22 cm, tri leta stara, zaskočena se **proda** za ceno po dogovoru pri Franc Žilih, Hlebce št. 11, p. Lesce, Gorenjsko. 101

Prodaj stiskalnice za med na dva vjaka in ovco Bovške pasme — kupiti pa želim **bika** simodolske pasme in telico, vse po dogovoru. Ivan Šlibar, Misače, p. Podnart. 202

Dva težka konja, skopljena, štiri leta stara sta naprodaj. Cena se izve pri lastniku Jožetu Janež kovač, Strijanci, p. Vel. Nedelja. 203

Dva bika čistokrvne simodolske pasme, eden star dve leti, drugi eno leto, sposobna za plemo, **proda** Vjekoslav Springer, župnik v Lipniku p. Ribnik, Hrvatska (10 km od Metlike) Cena je pivemu 400 K, drugemu 2000 K. 204

Lepega triletnega bika pincgavca, premiranega, licenciranega, izvrstnega plemenjaka, **proda Alojz Ostrc**, Staranovavas-Mursko polje. 205

Rafija za vezanje trt in gumi za cepljenje **proda** Peter Strei v Mokronogu. 206

Tritisoč litrov sadnega kisa in štiritisoč kil kistega zelja dobro ohranjenega v sočkah, **proda** za ceno po dogovoru Mihael Regovec, Sava-Jesenice. 207

Tudi letos kupuje **R. Luckmann**, prej J. Leuzl nasl. a Ljubljani na Martinovi (Ahačjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Če e, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 208

Slamotresnik k mali mlatičnici **proda** za ceno po dogovoru Janez Škrjanc, Staravas, Grosuplje. 209

Izmed petih krav s teleti se ena, ki je izvrstna ml. karica **proda** v Rudniku št. 18, pri Ljubljani. 210

Imam lepega bika simodolske pasme naprodaj dve leti starega, teža 500 kg poraben za plemo ali za kolj. Josip Zalar, Borovnica. 211

Upravišтво „Kmetovaca“ sprejema le

primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno dovoljen uspeh, kajti «Kmetovalec» izhaja (dvakrat mesečno) v 25.000 izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih pokrajinah v Jugoslaviji.

Viktor Korsika

trgovina s semeni

Ljubljana, Kongresni trg.

Priporočam svoja preizkušena in priznana pristna ter dobro kaljiva zelenjadna, poljska in cvetlična

semena.

Cenik za 1 1919 je izšel in je vsakomur brezplačno na razpolago.

Prosim, ozirajte se natančno na moj naslov!

(21)

Ponudimo

melasno krmo

za konje 100 kg. 46 K.

lanene tropine

100 kg 200 K

brez vreč.

(56)

Huter & Ko.,

d. z. o. z.

Medvode.

J. Komatič,

dolgoletni zastopnik znane
trgovske K. in R. Ježek,
Blansko, tovarna kmetijskih
in poljedelskih strojevin
motorjev se priporoča. — Dobra in
solidna postrežba.

Ljubljana, Gradišče št. 11
Nadalje priporočam
dobro znano tovarno

WELSIA

katera izdeluje izvrstne
brzoparilnike
vseh velikosti z dvojnimi
pocinkanim parnim
kotlom, in porabno
obenem za kuhanje
žganja. (40)

Decimalne tehtnice
cementirane vseh
velikosti, z uteži vred.
Sprejemam naročila
na slamorezne nože.
Cene po dogovoru.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

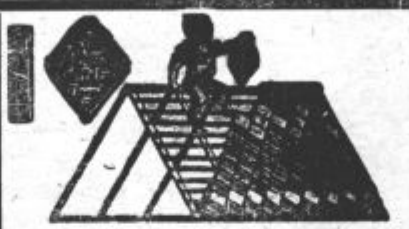
Berite! Lesostržci! Berite!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za udeležbo c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

Cementna
strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

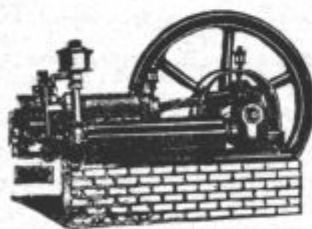
(6) Slovenska KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

Je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	— 60
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	— 40
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	3 —
8. Boh. Skalický: Siljenje ali kaljenje ameriških ključev	— 60
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	1-40
11. Gustav Pirc: Poglavje o govedoreji na Kranjskem	— 60
12. Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trti na špalirju. (B. Skalický)	1 —
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanec. (Weinzierl-Turk)	2
14. A. Šivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	3 —
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja	2 —

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSIA“.

Vinometre »Bernadota« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Poštne hranilnice račun št. 222.408.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registovana zadruga z neomejeno zavezo

2 v LJUBLJANI 2

v lastnem združenem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **2%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 kron.

Dopošiljatve denarnih zneskov. Slovenska kmetijska družba dobiva od raznih strank denarne zneske po poštni nakaznici in položnici, ne da bi bilo na teh navedeno v kake svrhe se upošilja ta denar. Naprošajo se torej vse stranke, naj na nakaznicah ali položnicah **natančno navedejo namen vposlane svote**, na pr. za udnino, število udov, naročba semen, vrsta, ali drugih potrebščin. Zneski, ki so namenjeni ribarskemu odseku Slovenske kmetijske družbe, naj se naslovljajo na družbo z dodatkom „**za ribarski odsek**“. Taka natančna označba je za računski oddelk kmetijske družbe neobhodno potrebna, če hočemo omejiti razne reklamacije in terjatve.

* **Kmetijski stroji iz demobilizacijskega blaga.** Slovenska kmetijska družba ima dogovorno z gospodarsko komisijo za stvarno demobilizacijo na razpolaganje sledeče kmetijske stroje:

- 6 lokomobilov,
- 6 mlatilnic za lokomobile,
- 1 dvigalo za slamo k mlatilnici,
- 1 veliko robkalnico za koruzo,
- 1 stiskalnico za seno,
- 1 trier ali čistilnico,
- 2 kosilna stroja za seno,
- 1 obračalni stroj za seno,
- 2 grabilna stroja za seno,
- 1 cirkularno žago.

Te stroje oddaja družba v prvi vrsti podružnicam, potem strojnim zadrugam in drugim kmetijskim korporacijam. V slučaju, da ne bo dovolj takih prosilcev, oddaja družba te stroje tistim zasebnikom, ki bi jih oddajali v uporabo kmetovalcem v svojem okolišu. Prosilci si morajo sami ogledati te stroje v skladišču kmetijske družbe v Ljubljani, Dovožna cesta, za glavnim kolodvorom, vložiti na to svoje prošnje in staviti primerne ponudbe za posamezne stroje *do 30. junija t. l.* Po tem roku bo gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo dogovorno s kmetijsko družbo določila oddajno ceno za stroje in jih prisodila posameznim prosilcem. Kupci strojev imajo prevzeti nabavljene stroje v skladišču družbe v tistem stanju, kakor se nahajajo.

Vinogradnikom in sadjerejcem! Slovenska kmetijska družba je pravkar prevzela naslednje demobilizacijsko blago, namenjeno in primerno povečini vinogradnikom: 216 komadov večjih prevoznih škropilnic (pump) za drevje in 300 kom. različnih motik; 1150 čopičev za desinfekcije, beljenje itd. — Družba pripominja, da glede kakovosti in kompletnosti tega blaga ne more prevzeti *prav nobenega jamstva* in da zato te stvari ne bo oddala na navadna pismena naročila, temveč le onim podružnicam in drugim kmetijskim korporacijam iz vinorodnih krajev, ki sami pravočasno odpošljejo v Ljubljano kakega pooblaščenca, da nakupi in osebno izbere večje število teh strojev, ki jih potem takoj odvzame iz družbenega skladišča.

* **Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9.50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5.50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3.—, 50 g za K 1.60.

Čopiče za beljenje po K 1.— komad.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za živino, ki ga priporočajo celo

iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo živino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primankuje močnih krmil in posebno pri konjih ovsu. Tega praška se poklada na dan in glavo:

- pri konjih po 2—4 ne polne žlice
- pri govedih „ 2—6 „ „ „
- pri kozah ovčah in prašičih „ 1—2 „ „ „

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekoliko dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 20 K.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri opravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Inkarnatna detelja. Ta krmska rastlina je zelo primerna rastlina za kraje z milejšim podnebjem, kjer rase trta. Seje se jo samo, rase hitro in daje v najkrajšem času obilo tečne krme za govedo. Seje se jo 14 do 20 kg na hektar ali 7 do 10 kg na oral. Daje sicer le eno košnjo, ta pa je izdatna. Priporoča se torej vsem živinorejcem, ki si hočejo pridelati zadostne krme, da si jo letos posejejo. Slovenska kmetijska družba oddaja seme inkarnatne detelje po 6 K za kg. Kdor si jo hoče naročiti, naj to nemudoma stori, dokler je še kaj semen na razpolago.

Klajno apno po K 160.— sto kg z vrečo vred. Po pošti se klajno apno posameznikom ne razpošilja, vpoštevajo se le skupne naročbe podružnic z največ 100 kg.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 1.40.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljše naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popnišča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Roženo moko, izvrstno dušičnato gnojilo oddaja Slovenska kmetijska družba po 105 K za 100 kg z vrečami vred. To umetno gnojilo je posebno velike vrednosti za vinograde, ker se v zemlji razkaja le polagoma in deluje torej po več let. Pozivljemo vse kmetovalce, v prvi vrsti pa vinogradnike, naj si to umetno gnojilo naroče. Trosi se ga lahko vsak čas, treba ga je pa podkopati ali podorati.

Sladkorna pesa po K 8.— kg.

Seme detelje lucerne ima družba zopet na razpolaganje in ga oddaja svojim udom po 20 kron kilogram. Vreča se posebej računa. Seme je jako lepo jamčeno brezpredenično, jamčeno zadnje letine. Priporočamo udom nakup tega blaga. Podružnice, ki jim družba na prvotno naročilo ni mogla lucerne poslati, naj naročitve ponovijo.

Seme domače detelje po dnevni ceni kg do 20 K — vrečica in poština se posebej zaračuna.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24.— kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12.— kg.

Uspulum po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 3.60.

Žveplo ventilirano, pravo siciliansko blago po K 6.— kg.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

VABILO

na

redni

občni zbor

Kmetske hranilnice in posojilnice
na Preloki, Bela Krajina

registrov. zadruga z neom. zavezo
ki bo

v nedeljo, dne 22. junija 1919

ob 3. uri popoldne

v društvenih prostorih na Preloki.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Čitanje zapisnika iz leta 1918.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši drugi pol ure kasneje v zmislu § 35. zadr. pravil, ki sklepa brezpogojno veljavno.

VABILO

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Viču
registr. zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši

v nedeljo, dne 29. junija 1919

ob 11. uri popoldne

v občinski pisarni na Viču.

(62)

Dnevni red:

1. Otvoritev ter določitev sklepčnosti.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Potrditev letnih računov.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Raznosterosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki sklepa brez ozira na število navzočih.

VIČ, dne 11. junija 1919.

Načelstvo.

Občni zbor

Vinarske zadruga

v Metliki

se vrši

v nedeljo, 29. junija 1919

ob 9. uri dopoldne

v dvorani I. nadstropja hranilnice in
posojilnice v Metliki.

(59)

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računa za l. 1917/18.
3. Prememba pravil.
4. Volitev načelstva, nadzorstva in razsodišča.
5. Slučajnosti.

Občni zbor sklepa veljavno kakor se glasi § 36 zadrugnih pravil.

METLIKA, dne 3. junija 1919.

Za načelstvo:

A. Mihelčič.

Ig. Koren.

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej poudarjati iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vln.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
7. Gnojenje vinogradov.
8. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
9. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
12. Kako se pripravlja dober vinski kis.
13. Vzroki neplodnosti pri govedih.
18. Krmiljenje z oljnim tropinami.
21. Bradavice pri domačih živalih.
23. Kisli črviček.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
26. Naprava petiota ali domače pi-jace.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
32. Zavrelka.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanovitni sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
37. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
48. Kožni izpuščaji pri prašičih.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepljenja trti je najbolj priporočljiv.
54. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
55. Konserviranje sadja brez sladkorja.
56. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
57. Snetjavost pri žitu.
58. Kako se jajca ohranijo.
59. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
60. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
61. Kdo se naj še zglašuje za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
62. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
63. Garje pri konjih.
64. Apneni dušik, najboljše sedanje dušičnato gnojilo.
65. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
67. Zatiranje trtnih bolezni spomladi.

: KONJAK :

za oslabele vsled starosti, proti slabostim v želodcu in proti izgubitvi telesne moči, je **stari vinski konjak** pravo oživiljenje.

Razpošilja dve pol-literske steklenice, ovojna in poštnina prosta za K 60.—

BENEDIKT HERTL
gručak na graščini
Golč pri Konjicah
Štajersko. (55)

= Konjske garje = srbečico — malarijo

lahko uspešno zdravite le z mojimi prvovrstnimi, preizkušenimi, predvojnimi zdravili. — **Mazilo proti konjskim garjam** 1/2 l za 20 K. **Mast proti človeški srbečici**, 1 lonček za 6 K. **Mast za otroke proti garjam**, 1 škatičica za 2 K. **Domača mast za rane**, 1 lonček za 8 K. **Sladkorna zrna proti malariji za odrasle**, kakor tudi za otroke, 50 zrnov za 24 K. — Žavoji se zaračunavajo po nabavni ceni. Navadna in tudi vsakovrstna druga zdravila pošilja po povzetju ali proti predplačilu

lekarna

(60)

pri „Materi božji“, MR. VJ. RUBELLI,
Zagreb, Prilaz 17.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

(5)

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom